

C 841/145 maja 2016

Sygn. akt I C 841/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Łukasz Malinowski

Protokolant: Sylwia Pordzik

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2015 roku w Gliwicach

na rozprawie sprawy

z powództwa **S. M.**

przeciwko **Z. P. (1)**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

SSR Łukasz Malinowski

Sygn. akt I C 841/13

1. U Z A S A D N I E N I E

Pozwem z dnia 11 grudnia 2013 roku S. M. domagał się zasądzenia od pozwanego Z. P. (1) kwoty 35.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu podał, że udzielił pozwanemu prywatnej pożyczki w kwocie 35.000,00 zł z terminem zwrotu do dnia 30 sierpnia 2011 roku. Pozwany po upływie terminu zapłaty zaczął unikać kontaktu z powodem, a skierowane do niego wezwanie do zapłaty pozostało bezskuteczne.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 10 lutego 2014 roku, Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, zasądził od pozwanego na rzecz powoda żadaną pozwem kwotę z odsetkami i kosztami procesu.

W sprzeciwie pozwany, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że opisana umowa pożyczki stanowiła czynność pozorną. Jej celem w rzeczywistości było zabezpieczenie umowy sprzedaży minikoparki (...) zawartej pomiędzy Z. P. (2), prowadzącą działalność pod firmą (...) (żoną pozwanego) i firmą PHU (...), reprezentowaną przez powoda. Dalej pozwany wyjaśnił, że Z. P. (2) rozliczyła należność z tytułu nabycia koparki zapłatą swojego trzeciodłużnika – firmy (...), dokonaną bezpośrednio na rachunek PHU (...). W dniu 4 stycznia 2012 roku Z. P. (2), M. M. prowadzący działalność pod nazwą K. i powód jako reprezentant K. B. zawarli porozumienie, zgodnie z którym Z. miała zapłacić na rzecz firmy (...) kwotę 75.000,00 zł za udostępnienie jej przez powoda zarejestrowanego na nazwisko J. G. samochodu marki M..

Strony postanowiły jednocześnie, że zabezpieczeniem tej transakcji pozostanie sporna „umowa pożyczki”, która to miała zostać zdeponowana w firmie (...), a do czego nie doszło. Dodatkowo właściciele samochodu marki M. odmówili zbycia pojazdu.

W piśmie procesowym z dnia 14 maja 2014 roku powód oświadczył, że pożyczył pozwanemu dochodzone przedmiotowym pozwem pieniądze. Zawarta umowa pożyczki jest konkretna, kwituje pobranie gotówki oraz zawiera zobowiązanie do jej zwrotu w oznaczonym terminie. Umowa ta została zawarte przez osoby fizyczne.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił co następuje:

Żona pozwanego - Z. P. (2) prowadziła działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...), polegającą na produkcji i stawianiu ogrodzeń. W związku małżeńskim Z. P. (2) i Z. P. (1) istniał ustrój rozdzielności majątkowej.

W maju 2011 roku Z. P. (2) wykonywała na podstawie umowy zawartej z firmą (...), prace jako podwykonawca przy budowie autostrady (...). Ponieważ realizacja obowiązków umownych wymagała odpowiedniego sprzętu pozwany, działając jako przedstawiciel firmy prowadzonej przez żonę, zwrócił się do powoda z ofertą zakupu dwóch koparek marki (...). Mniejsza koparka (...) (minikoparka) miała kosztować 35.000,00 zł, przy czym Z. P. (2) nie dysponowała wówczas środkami na pokrycie ceny. S. M. zgodził się, aby płatność za minikoparkę nastąpiła w późniejszym terminie, tj. w sierpniu 2011 roku.

(dowody: zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v, zeznania S. M. k. 115-116)

W dniu 20 lub 21 maja 2011 roku Z. P. (1) odebrał kupowaną minikoparkę od J. N.. Pozwany nie otrzymał faktury VAT. Gdy maszyna była już załadowana na przyczepie powód przedstawił pozwanemu do podpisania druk umowy pożyczki wskazując, że dzięki temu pozwany nie wycofa się z zawartej ustnej umowy sprzedaży minikoparki. Pozwany wypełnił i podpisał umowę pożyczki, którą zabrał powód.

(dowody: umowa pożyczki k. 9-10, zeznania J. N. k. 114-115, zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v)

W dokumencie umowy wskazano, że pożyczka dotyczy kwoty 35.000,00 zł. Termin płatności wskazano na 30 sierpnia 2011 roku. Nie zastrzeżono odsetek.

(dowody: umowa pożyczki k. 9-10)

Z. P. (1) nie otrzymał od S. M. kwoty 35.000,00 zł.

(dowody: zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v)

W tym samym czasie powód zaproponował Z. P. (2) zakup samochodu marki M. (...) o nr rej. (...). (...) należało do B. G. i J. G.. S. M. twierdził, że działa w imieniu państwa G..

(dowody: zeznania J. N. k. 114-115, zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v)

W dniu 16 sierpnia 2011 roku Z. P. (2) zwróciła się do firmy (...) o wypłatę części wynagrodzenia za prace wykonane na autostradzie(...). Wynagrodzenie miało zostać zapłacone w ten sposób, że K. przelałby kwotę 72.694,85 zł na rzecz PHU (...), na którą to składało się między innymi należność w kwocie 35.000,00 zł za zakup minikoparki JCB i 20.000,00 zł jako zaliczka na zakup pojazdu marki M.. W piśmie wskazano, że zapłata „anuluje” dokument potwierdzający pożyczkę na 35.000,00 zł. Jednocześnie Z. P. (2) przesłała pocztą oświadczenie z 16 sierpnia 2011 roku do K. B..

(dowody: oświadczenie k. 36, zeznania Z. P. (2) k. 85-86)

W dniu 18 sierpnia 2011 roku K. przelał na rachunek bankowy PHU (...) kwotę 72.694,85 zł.

(dowody: potwierdzenie przelewu k. 37)

W dniu 11 października 2011 roku Z. P. (2) skierowała do K. B. wezwanie do przekazania dokumentów i wystawienia faktury VAT za przekazane w miesiącu sierpniu 2011 roku kwoty, a to wniosła o wydanie następujących dokumentów: faktury VAT za minikoparkę, dokumentu potwierdzającego pożyczkę i faktury VAT dotyczącej M. (...) o nr rej. (...) z potwierdzeniem częściowej zapłaty.

(dowody: wezwanie k. 38, zeznania Z. P. (2) k. 85-86)

Pismem z dnia 4 listopada 2011 roku K. B. wezwała Z. P. (2) do natychmiastowego zwrotu pożyczonego sprzętu w postaci samochodu marki M. (...) i minikoparki (...). W dniu 27 grudnia 2011 rok wystawiła trzy faktury VAT dotyczące użytkowania sprzętu bez umowy, a to użytkowania minikoparki w okresie od 10 sierpnia do 20 grudnia 2011 roku na kwotę 48.708,00 zł, koparko-ładowarki w okresie od 10 sierpnia do 29 sierpnia 2011 roku na kwotę 7.011,00 zł i samochodu marki M. (...) w okresie od 10 sierpnia do 20 grudnia 2011 roku na kwotę 32.472,00 zł. Z. P. (2) zwróciła przesłane jej faktury jako bezzasadne i bezprawne.

(dowody: wezwanie k. 39, faktury VAT k. 119-121, pismo k. 122)

W dniu 4 stycznia 2012 roku doszło do zawarcia pomiędzy K. B. w ramach prowadzonej przez nią działalności PHU (...), Z. P. (2) (...) PPHU (...) i Przedsiębiorstwem (...), porozumienia dotyczącego rozliczenia należności za minikoparkę oraz samochód marki M. (...) o nr rej. (...). Z. P. (2) zobowiązała się uregulować na rzecz K. B. kwotę 75.000,00 zł do dnia 31 stycznia 2012 roku. Zapłata miała nastąpić z chwilą otrzymania wszystkich dokumentów dotyczących minikoparki i samochodu. Gwarantem zapłaty miała być firma (...), u której miała zostać zdeponowana przez K. B. umowa pożyczki. Zgodnie z porozumieniem z chwilą rozliczenia kwoty 75.000,00 zł minikoparka i samochód miały stać się własnością Z. P. (2).

(dowody: porozumienie k. 40-41, zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v, zeznania S. M. k. 115-116)

Dokument umowy pożyczki nie została przekazany Przedsiębiorstwu (...).

(dowody: zeznania Z. P. (2) k. 85-86, zeznania Z. P. (1) k. 136-136v, zeznania S. M. k. 115-116)

J. G. i B. G. nie udzielili powodowi upoważnienia do sprzedaży samochodu marki M. (...). W dniu 12 marca 2012 roku spotkali się z Z. P. (2), z którą zawarli umowę użyczenia tego pojazdu. Z. P. (2) nadal korzysta z tego auta.

(dowody: z załączonych akt Sądu Rejonowego w Kluczborku I Cps 81/14 – zeznania B. G., zeznania J. G.)

Pismem z dnia 26 sierpnia 2013 roku powód wezwał pozwanego do zwrotu kwoty 35.000,00 zł.

(dowody: wezwanie k. 11)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody, w tym zeznania stron i świadków oraz złożone do akt dokumenty.

Sąd ocenił zeznania świadka J. N. za wiarygodne w nieznaczej części, w której zeznawał, że powód pracował w firmie (...), która miała oferować firmie (...) sprzęt w postaci koparek i samochód marki M.. W pozostałym zakresie Sąd nie dał im wiary, bowiem nie korelują one z pozostałym materiałem dowodowym. Sąd miał także na uwadze okoliczność, że świadek i powód znają się, łączą ich wspólne interesy (minikoparkę pozwany odbierał od świadka), zatem zeznania świadka były z góry ukierunkowane na wykazanie twierdzeń powoda. Podkreślić także należy, iż nawet uznawszy, że świadek J. N. miał widzieć jak powód dokonuje przeliczenia gotówki na stacji benzynowej, a następnie udaje się z nią

do firmy (...), to nie był on bezpośrednim świadkiem spotkania, które miało miejsce w budynku. Nie widział zatem aby powód przekazywał jakiegokolwiek kwoty pozwanemu czy też innym osobom z nim powiązanym.

Ponadto zeznania powoda S. M. w części, w której twierdził, że przekazał pozwanemu prywatne środki w kwocie 35.000,00 zł tytułem pożyczki zostały ocenione przez Sąd jako całkowicie niewiarygodne i niezaskujące na uwzględnienie. Ocena ta znajduje uzasadnienie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym oraz zasadach doświadczenia życiowego, co też zostanie bliżej wyjaśnione w części zważeniowej uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało uznać za nieuzasadnione.

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowiła umowa pożyczki, którą pozwany kwestionował wskazując na jej pozorność i funkcję zabezpieczającą inny stosunek prawny – umowy sprzedaży minikoparki (...), której stronami była żona pozwanego oraz K. B. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą PHU (...).

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Czynność jest pozorna, gdy oświadczenie woli (składające się na daną czynność prawną) jest złożone tylko dla pozor, czyli oświadczenie to złożone jest drugiej stronie, która zgadza się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozor. Zatem aby można było mówić o czynności pozornej to u wszystkich stron tej czynności musi występować brak zamiaru wywołania skutków prawnych pozornej czynności i pozór ich wywołania.

Zdaniem Sądu z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika, że opisana w pozwie umowa pożyczki stanowiła czynność pozorną, jej strony nie dążyły do osiągnięcia skutków prawnych pożyczki, a jedynie do zabezpieczenia zapłaty za sprzedaną minikoparkę.

Przede wszystkim – wbrew twierdzeniom powoda – istotne znaczenie mają relacje stron o charakterze wyłącznie zawodowym. Strony procesu w rozmowach handlowych traktowały się nawzajem jako przedsiębiorcy nie ustalając na podstawie odpowiednich dokumentów czy faktycznie taką działalność prowadzą. Z zeznań pozwanego wynikało, że nie wiedział kto faktycznie był właścicielem minikoparki a negocjacje prowadził z powodem uznając go za właściciela maszyny. Powód natomiast będąc pracownikiem sprzedawcy (K. B. - PHU (...)) działał w jej imieniu i na jej rzecz.

W tych okolicznościach za niewiarygodne należało uznać twierdzenie powoda, że pożyczył pozwanemu swoje prywatne pieniądze w kwocie 35.000 zł. Wszak umowa sprzedaży minikoparki nie dotyczyła majątku S. M., i nie miał on powodu aby faktycznie środki te pożyczyć pozwanemu na pokrycie ceny sprzedaży. Tłumaczenie powoda, że zainwestował własne środki po to aby po sfinalizowaniu transakcji otrzymać prowizję od dokonanej sprzedaży od swojego pracodawcy – są dalece niewiarygodne.

Nadto niewiarygodny jest zapis § 2 umowy i zeznania powoda o przekazaniu pozwanemu 35.000 zł. Wszak gdyby tak się faktycznie stało, logicznym ciągiem zdarzeń musiałoby być przekazanie tych środków K. B. na pokrycie ceny. A skoro to powód miał być pożyczkodawcą, będąc jednocześnie przedstawicielem K. B., wówczas gdyby do zawarcia umowy pożyczki faktycznie doszło, wówczas to powód przekazałby środki na pokrycie ceny. Tak się jednak nie stało co obrazuje faktura vat wystawiona przez K. B. 27 grudnia 2011r. /k.119/ za bezumowne użytkowanie jej minikoparki.

O pozorności umowy pożyczki i o jej jedynie zabezpieczającym charakterze świadczą zbieżności co do terminów i warunków zawarcia umowy pożyczki oraz ustnej umowy sprzedaży minikoparki. Jak bowiem wynika z materiału dowodowego kwota pożyczki była identyczna z umówioną ceną sprzedaży minikoparki. Nadto terminy zawarcia umowy pożyczki i wydania przedmiotu sprzedaży pokrywały się. W dokumencie pożyczki brak jest wprawdzie wskazanej daty zawarcia umowy, jednakże pozwany złożył w ten zakresie szczegółowe i dokładne zeznania (powód wskazywał, że nie pamięta tych okoliczności i danych). Jak wynika z zeznań pozwanego druk umowy pożyczki została

przez niego wypełniony w chwili, gdy miało miejsce wydanie minikoparki - maszyna była już załadowana na pojeździe pozwanego, który chciał odjechać z nim, wówczas powód zatrzymał go podsuwając dokument pożyczki i domagając się jego podpisania. Zważyć także należy, że termin zwrotu pożyczki i termin zapłaty za minikoparkę były tożsame.

Powyższą ocenę charakteru czynności prawnej, jak również chęć wywołania przez strony czynności innych skutków prawnych – zabezpieczenia roszczeń wynikających z innego stosunku prawnego - potwierdza także pozostały w sprawie materiał dowodowy, w tym oświadczenie Z. P. (2) z 16 sierpnia 2011 roku. Oświadczenie to żona pozwanego skierowała do swojego kontrahenta – firmy (...). W piśmie tym Z. P. (2) wyraźnie poleciła kontrahentowi wypłatę przysługujących jej należności na rzecz firmy (...). Wskazywała, że w ten sposób dojdzie do zapłaty za minikoparkę oraz stwierdziła, że „anuluje” to dokument pożyczki na 35.000,00 zł. Także pismo z dnia 11 października 2011 roku zawierające wezwanie do zwrotu dokumentu pożyczki i wystawienie stosownych faktur potwierdza zamiar zabezpieczenia przez strony realizacji innego stosunku prawnego, a nie czynność pożyczki. Identyczne wnioski pozwala wysnuć wynik negocjacji prowadzonych przez firmę (...), (...) i K., a to porozumienie z 4 stycznia 2012 roku. Wszystkie osoby biorące udział w spotkaniu z tej daty ostatecznie zgodziły się, doszły do porozumienia co do wzajemnych rozliczeń handlowych oraz ustaliły, że sporny dokument (umowa pożyczki) zostanie złożony do depozytu w K. aż do czasu rozliczenia się przez żonę pozwanego i K. B..

Powyższe okoliczności niezbiecie świadczą, iż S. M. i Z. P. (1) dążyli zgodnie do dokonania czynności prawnej, której skutkiem będzie zabezpieczenie zapłaty ceny sprzedaży minikoparki (...). Za prawidłowością takiej oceny przemawia również kwestia związana z brakiem zysku powoda z tytułu udzielenia pozwanemu rzekomej pożyczki. Z treści dokumentu umowy pożyczki wynika, że umowa nie została oprocentowana, a powód decyduje się na udzielenie pozwanemu pożyczki bez żadnych dodatkowych kosztów. S. M. tłumaczył, iż czynność ta przyniosłaby mu zysk w przyszłości, miała zwiększyć jego zarobki i pensje, gdyby pozwany i jego żona zakupili więcej sprzętu i maszyn. Przy czym zakup innych urządzeń przez pozwanego czy też jego żonę wpłynąłby przede wszystkim na zysk nie powoda, lecz K. B. jako (...) PHU (...) (powód działał jedynie jako pełnomocnik K. B.). Ponadto całkowicie nieracjonalnym byłoby przekazanie kwoty 35.000 zł. osobie niezbyt dobrze znanej, która zgodnie z posiadanymi informacjami (pochodzącymi od osoby trzeciej) pożyczła pieniądze także od innych osób i prowadziła firmę mającą długi. Dodatkowo rzekomo gwarancją realizacji umowy pożyczki miała być, jak wskazywał powód, zawarta przez firmę (...) umowa na realizację budowy ogrodzeń przy autostradzie na znaczną kwotę. Przy czym wierzytelności z wskazanej umowy nie wchodziły do majątku pozwanego, lecz jego żony, która prowadziła działalność gospodarczą pod firmą (...), a z którą pozwany pozostawał w ustroju rozdzielności majątkowej. W konsekwencji wierzytelności te nie mogły dawać żadnego zabezpieczenia zwrotu rzekomej pożyczki powodowi. Z tych względów zeznania powoda oceniono jako całkowicie niewiarygodne.

W świetle przedstawionych argumentów, wobec braku zamiaru stron wywołania skutków prawnych umowy pożyczki, Sąd w oparciu o art. 83 § 1 k.c. uznał złożoną do akt pisemną umowę pożyczki za nieważną. W konsekwencji powództwo obejmujące roszczenie wywodzone z nieważnej umowy podlegało oddaleniu w oparciu o art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą sprawę. Na kosztyłożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 2.400 zł. i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSR Łukasz Malinowski